

Istukan ennenaikainen irtoaminen

Lääkärikirja Duodecim

13.4.2023

Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri Aila Tiitinen

- Oireet ja tutkimukset
- Istukan ennenaikaisen irtoamisen hoito
- Milloin lääkäriin
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Istukka irtoaa ennenaikaisesti joko osittain tai kokonaan 0,5–1 %:ssa raskauksista ennen lapsen syntymää.
- Tärkeimpiä riskitekijöitä istukan ennenaikaiselle irtoamiselle ovat tupakointi, pre-eklampsia, etinen istukka ja istukan ennenaikainen irtoaminen aiemmassa raskaudessa.
- Oireita ovat tumma, määrältään vaihteleva verenvuoto ja kohdun kivulias supistelu.
- Istukan ennenaikaista irtoamista epäiltäessä on syytä hakeutua päivytyksenä synnytysairaalaan.

Istukka irtoaa ennenaikaisesti (istukan ablaatio) joko osittain tai kokonaan noin 0,5–1 %:ssa raskauksista. Noin kolmasosa raskauden viimeisen kolmanneksen aikaisista vuodoista johtuu istukan tai sen osan irtoamisesta. Noin puolet istukan irtoamisista tapahtuu ennen synnytys-supistusten alkamista.

Istukan ennenaikaiselle irtoamiselle altistavia riskitekijöitä tunnetaan monia, mutta usein syy jää kuitenkin epäselväksi. Aiempi istukan irtoaminen tai [etinen istukka](#) lisää istukan irtoamisvaaraa jopa kymmenkertaisesti. Altistavia tekijöitä ovat myös voimakas vatsaan kohdistuva vamma tai voimakas särähdys, monisikiöraskaus, äidin [pre-eklampsia](#) tai [diabetes](#). [Tupakointi, alkoholin ja huumeainekäyttö](#) lisäävät myös riskiä istukan ennenaikaiselle irtoamiselle.

Oireet ja tutkimukset

Istukan irtoamisen oireita ovat tumma verenvuoto emättimestä ja kohdun kivulias supistelu. Kohtu on pinkeä, ja supistukset ovat tiheitä. Vuodon määrä voi vaihdella huomattavasti. Myös oireettomia ja lieviä tapauksia tavataan. Silloin istukka on irronnut osittain, ja vuotanut veri on jäänyt istukan ja kohdun seinän väliin.

Ultraäänitutkimuksessa selvitetään istukan sijainti sekä mahdolliset istukan alaiset verihyytymät. Ultraäänitutkimuksella istukan irtoaminen voidaan varmasti todeta vain noin 25 %:ssa tapauksista. Koska istukan irtoaminen heikentää istukan toimintaa ja sitä kautta vaikuttaa sikiön hapensaantiin, on sikiön vointia seurattava tarkkaan. Sikiön sykekäyrä paljastaa hapenpuutteen merkit ja mahdollisen sikiölle kehittyvän anemian, jos vuoto on runsasta.

Istukan ennenaikaisen irtoamisen hoito

Verenvuodon jatkuessa äidin vointi alkaa huonontua. Jos äidin oireet ovat vakavat, hänelle aloitetaan nestetiputus. Lisäksi selvitetään laboratoriokokeilla verenhiyytymisarvoja ja varaudutaan verensiirtoon. Jos sikiön vointi on heikkenemässä,

varaudutaan keisarileikkaukseen.

Synnytyssairaalassa tehdään yleensä kiireellinen keisarileikkaus tai hätäkeisarileikkaus sekä hoidetaan äidin verenvuotosokkia. Lievissä tilanteissa, joissa vain pieni osa istukkaa on irronnut eikä sikiöllä ole hapenpuutteen merkkejä, voidaan jäädä seuramaan äidin ja sikiön vointia. Mikäli sikiö voi sykekäyrän mukaan hyvin eikä vuoto ole runsasta, voidaan harkita myös alatiesynnytystä. Rh-negatiivisen äidin anti-D-suojaus on tärkeää.

Milloin lääkäriin

Raskauden jälkipuolella esiintyy verenvuotoa jopa 5 %:lla odottavista äideistä, mutta verenvuodon syy on aina selvitettävä. Odottajan on aina syytä hakeutua synnytyssairaalan päivystykseen, jos hänellä esiintyy verenvuotoa tai voimakasta kipua 22 raskausviikon jälkeen.

Artikkelin tunnus: dlk00628 (021.062)

© 2023 Kustannus Oy Duodecim